

РЕЦЕНЗИЯ

на
дисертация за присъждане на образователна и научна степен
“Доктор”
по научна специалност
“Изкуствознание и изобразителни изкуства”

Тема на дисертацията:
“Графично изображение и архитектурна среда.
Взаимоотношения, възприятие и въздействие”

Автор:
Арх. Борислав Еромир Мартинс Виана

Рецензент:
проф. д. изк. Петер Кънчев Цанев
преподавател в катедра “Психология на изкуството, художествено
образование и общообразователни дисциплини”
факултет “Изящни изкуства”
Национална художествена академия, София

Предложеният дисертационен труд е с обем от 262 страници. Съдържанието е разпределено в 4 основни глави: уводна и заключителна част. Библиографията съдържа цитирани заглавия на български и чуждестранни автори.

Целите и задачите на изследването, заявени от автора, могат да бъдат резюмирани по следния начин:

1. Основната цел е да бъдат проучени и анализирани взаимоотношенията между графичното изображение и

архитектурната среда като се проследят конфликтите между тях, пораждани от страна на всяко едно от двете изкуства.

2. Да бъдат изследвани и установени принципните основи на положителното взаимодействие между визуалните категории «пространствено» и «графично» с цел определяне на положителните синкретични ефекти на възприятието, както и методите за неговото постигане.

Първата изследователска цел, която без съмнение се явява същностната цел на разглеждания дисертационен труд, е ясно формулирана. Характера на тази цел съвсем логично има теоретична насоченост, което отпраща към критичното използване на определена научна методология от областта на изкуствознанието, психологията на изкуството, културната антропология и медийната теория.

Втората цел показва намерението на автора постигнатите резултати от изследването да бъдат доразвити и конкретизирани целенасочено именно в методологичен план, което показва, че изследването е натоварено с конкретни образователни очаквания, което предполага дидактическа откритост на неговата структура.

Методологията на изследването е заявена и коментирана като намерение, но не е специално дискутирана, а се разкрива комплексно под формата на избрани методи и подходи в самия ход на изложението.

Първата глава, която е с название «Изисквания на двете изкуства по отношение на съвместното им съществуване», демонстрира задълбочения

подход на автора и способността му да излага своите идеи едновременно с ерудирана яснота и полемична аргументираност.

Авторът дискутира от една страна изискванията на изображението спрямо контекста на архитектурното пространство, а от друга страна изискванията на архитектурата спрямо изображенията, разполагани в архитектурна среда. Анализът в тази част на изследването разкрива различни аспекти на възприятието, които са свързани с организирането и структурирането на взаимодействията между архитектура, изображение и среда.

Специално внимание е отделено на психологическите характеристики на изобразителното поле като пространствен феномен в архитектурната среда и неговата роля за организиране и структуриране на визуалния опит.

Втората глава, която е със заглавие «Конфликти и хармония между двете изкуства», разглежда през призмата на конкретни примери основни конфликтни ситуации между изображенията и архитектурата.

Тази част на изложението съдържа изключително интересни примери и важни изводи, които разкриват конфликтите по отношение на измерения като публичност, смисъл, понятност, достъпност, съгласуваност, функционалност, естетическа оправданост, а също модерност и съвременност.

Изследвана е сложната взаимовръзка на изображенията с архитектурата, които са свързани с осветеността, боравенето със светлината и сянката, съгласуването по мащаб, големина и форма на изобразителните и архитектурните обекти.

Третата част на дисертацията, която е със заглавие «Композиционни правила за хармонизиране на отношенията между реклама и градска среда», е посветена на възможностите да бъдат изведени опорни понятия и организационни правила за творческата дейност и експериментите при интегриране на билбордове и рекламни материали в градската среда.

Тук особена ценност представляват заявените лични пристрастия и възгледи на автора за това, че градската среда трябва да се възприема като едно цяло, заедно с рекламата в нея, която е част от тази среда.

На страница 94 четем:

«...успешното обвързване на рекламата със средата би запечатало рекламата в пространството, и дори след премахването на билборда, асоциацията ще продължава да работи и споменът за рекламата ще се събужда предизвикан от самата среда“ .

Четвъртата глава е озаглавена „Методи, средства и тенденции към симбиоза на двете изкуства“. Тази част от изследването съдържа много важни констатации за най-съвременните тенденции, насочени към интеграция на рекламното пространство в градската среда.

Авторът акцентира върху синтетичния характер на разглежданата проблематика. В тази част на изследването са интерпретирани възгледи, понятия и категории, свързани с различни професионални умения, културни нагласи и човешки качества, които пресичат траекторията на философското, естетическото и психологическото разбиране за симбиозата между архитектурата и рекламата като нов вид изкуство.

Именно тази част на изследването безспорно съдържа най-много научно-изследователски хипотези за бъдещото развитие на

взаимодействията между архитектура и изображение в процеси и ситуации, които въвеждат използването на виртуална и добавена реалност.

Направеният избор на примери, автори и тенденции показва изключително интересна систематизация, която акцентира върху спецификата на различни творчески стратегии и изразни средства, обвързани с различни представи за развитието на раглежданата тематична област и провокиращи нови параметри на представата за рекламата и архитектурата в авторефлексивното пространство на хипермодерната градска среда.

В заключителната част на дисертацията се пресичат изводи и обобщения с различен характер, които очертават гледна точка, която звучи като алтернатива на доминиращите представи за подчинената на случайна конюнктурна и политическа логика реалност на съвременната градска среда.

На страница 191 Борислав Виана се ангажира със следната позиция:

„Така, докато в средите на архитекти, градостроители, рекламисти, общественици и градски управници се дискутира кой от всички трябва да има определяща роля в оформлението на градската среда, ръководната роля неусетно ще попадне в ръцете на програмистите на виртуалното пространство, и тя ще се подчинява не на наредбите на общините, а на правилата на свободния пазар и желанията на потребителите, точно и както всичко останало в интернет.“

Едно от най-големите качества на дисертационния труд е високата професионална ерудираност и способност на Борислав Виана за точна интелектуална рефлексия върху интерпретираната тематика. В този дух бих

искал да спомена и още едно качество на разглеждания труд, а именно вдъновяващата страст и проникновение, с което са описани и коментирани, включените в дисертацията примери и проблеми.

Дисертацията “Графично изображение и архитектурна среда. Взаимоотношения, възприятие и въздействие” е оригинално научно изследване, което е базирано върху задълбочени теоретични познания и умения в областта на съвременното изкуство и архитектура.

Дисертацията е фокусирана върху обширна проблематика и заслужава адмирации, защото приема предизвикателството да предложи подходящ хоризонт за нейното научно и теоретико-практично осмисляне.

Успехът на дисертацията е свързан със задълбочен критичен анализ на значими за теорията на изкуството въпроси, които имат важна роля за развитието на взаимодействието между архитектурата, рекламата и изкуството в новите параметри на образна комуникация, зададени от все по-динамичното развитие на съвременната градска среда.

В заключение смятам, че научната стойност на предложението за рецензиране дисертационен труд е безспорна и отговаря на изискванията за придобиване на образователна и научна степен “Доктор”.

София

15. 02. 2016 г.

/проф. д. изк. Петер Цанев/